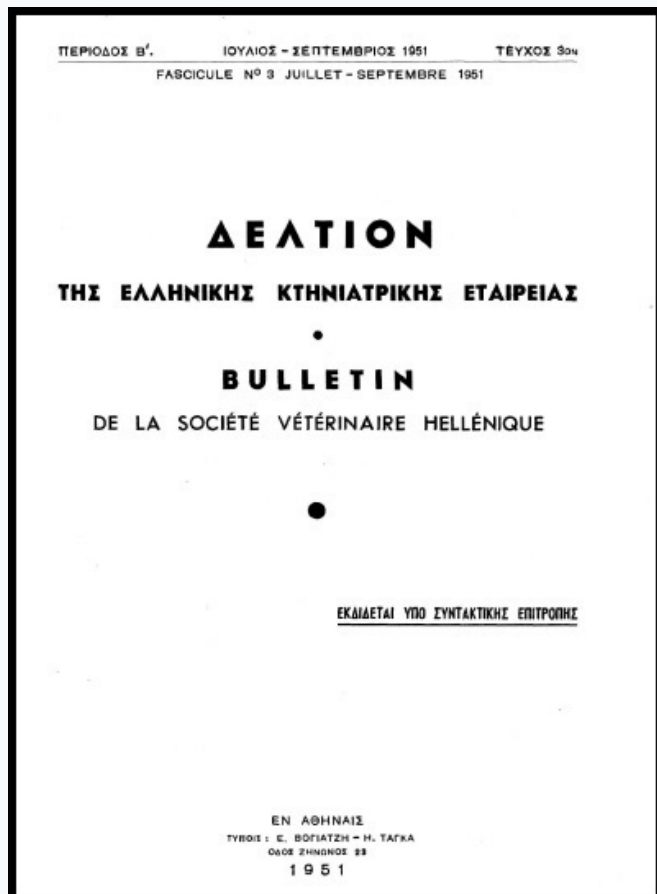

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 2, No 3 (1951)

ΕΠΙΠΕΦΥΚΙΤΙΣ ΜΙΚΡΟΦΙΛΑΡΙΑΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΙΣ ΙΠΠΟΝ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Κ. ΠΑΠΑΔΑΝΙΗΛ

doi: [10.12681/jhvms.17459](https://doi.org/10.12681/jhvms.17459)

Copyright © 2018, Ελληνική Κτηνιατρική Εταιρεία

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

ΠΑΠΑΔΑΝΙΗΛ Σ. Κ. (1951). ΕΠΙΠΕΦΥΚΙΤΙΣ ΜΙΚΡΟΦΙΛΑΡΙΑΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΙΣ ΙΠΠΟΝ. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 2(3), 99–103. <https://doi.org/10.12681/jhvms.17459>

ΕΠΙΠΕΦΥΚΙΤΙΣ ΜΙΚΡΟΦΙΛΑΡΙΑΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΙΣ ΙΠΠΟΝ (*)

Υ π ό

Δρος ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ Κ. ΠΑΠΑΔΑΝΙΝΗ
Κτηνιάτρου - Ίατροῦ

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐνήλικες νηματέλμινθες, τῆς τάξεως τῶν φιλαριῶν, ἐγκαθίστανται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τῶν κατοικιδίων ζώων καὶ προξενοῦσι φλεγμονὴν τῶν διαφόρων τμημάτων αὐτοῦ, γνωστὴν ὡς παρασιτικὴν ὀφθαλμίαν, ὅπως τὴν τοῦ ἵππου (*setaria equina*), τοῦ βοῦς (*setaria libioperilosa*) καὶ διάφορα εἶδη τοῦ γένους (*Thelaria*) τοῦ κυνός (*Thelaria calliroeda*) κλπ. Ἐπίσης αἱ νύμφαι τοῦ νηματοσκώληκος *Habronema*, ἐνοφθαλμιζόμεναι ὑπὸ τῶν μυῶν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἵππου, προξενοῦσι τὴν κοκκώδη ἐπιπεφυκίτιδα. Εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ ἔμβρυα τῶν νηματοειδῶν (φιλαριῶν), αἱ μικροφιλαρίαι, καὶ εἰδικῶς τοῦ γένους *onchocercavolvulus*, προξενοῦσιν εἰς τὰς τροπικὰς χώρας, ἐκτὸς τῆς λεγομένης μικροφιλαριακῆς ψόρας καὶ βλάβας τοῦ ὀφθαλμοῦ, αἵτινες κατ' ἀρχὰς προσβάλλουν τὸν ἐπιπεφυκότα, εἶτα τὸν κερατοειδῆ, τὴν ἴριδα, τὸ ἀκτινωτὸν σῶμα, τὸν ἀμφιβληστροειδῆ, ἵνα ἐν τέλει καταλήξωσιν εἰς τελείαν τύφλωσιν. Ἡ πάθησις αὕτη ἄρχεται ὑπούλως, εἶναι βραδυτάτης ἐξελιξέως, δυμένη νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα.

Εἰς τὴν κτηνιατρικὴν, ἔξ ὅσων γνωρίζομεν, ὁ Iyer, ἀνέφερεν μίαν περιοδικὴν ὀφθαλμίαν τῶν ἵππων εἰς τὸ Punjab τῶν Ἰνδιῶν, ὀφειλομένην εἰς μικροφιλαρίας.

Οὗτος παρετήρησεν, ὅτι οἱ ἵπποι ἔπασχον περιοδικῶς ὑπὸ ὀξείας κερατίτιδος καὶ ἐπιπεφυκίτιδος, ἀνεῦρε δὲ εἰς ἱστολογικὰ παρασκευάσματα τοῦ κερατοειδοῦς, τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ τοῦ δακρυϊκοῦ ἀδένος, μικροφιλαρίας. Ἡ θεραπεία διὰ τοῦ *antimosan* εἶχεν εὐνοικὰ ἀποτελέσματα.

Εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 20 - 11 - 1936, τῆς Ἑλληνικῆς Κτηνιατρικῆς Ἑταιρείας, ἀνεκοινώσαμεν παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς τὸ πρῶτον σημειωθεί-

---

(*) Ἀνακοίνωσις γενομένη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 29 - 11 - 1945 τῆς Ἑλληνικῆς Κτηνιατρικῆς Ἑταιρείας.

σης παρ' ἡμῖν μικροφιλαριάσεως εἰς ἵππον. Ἐκτοτε πλεῖστα ὄσα περιστατικά διεπιστώσαμεν (**), καθὼς καὶ πολλοὶ συνάδελφοι. Ἐκ τῶν μεταγενεστέρως σημειωθέντων περιστατικῶν ἔν ἐκίνησε τὴν προσοχὴν ἡμῶν, διότι, ἐκτὸς τῆς δερμίτιδος, παρουσίαζε ταυτοχρόνως καὶ ἀμφοτερόπλευρον ἐπιπεφυκίτιδα, μὴ ὑποχωροῦσαν εἰς τὴν τοπικὴν θεραπείαν καὶ τῆς ὁποίας, ὡς ἀπεδείχθη, τὸ παθογόνον αἷτιον ἦτο ἡ μικροφιλάρια. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ ἀναφέρωμεν τὴν σπανίαν ταύτην περίπτωσιν, ἣτις ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ἔμβρυα τῶν φιλαριῶν εἰς τὰ κατωκίδια ζῶα δύνανται νὰ ἐγκατασταθῶσιν, ἐκτὸς τοῦ δέρματος καὶ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν καὶ ἴσως καὶ εἰς ἄλλα ὄργανα καὶ νὰ προξενήσωσιν ἀντιστοίχους παθήσεις.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ

Τὴν 1-9-39, ὠδηγῆθη εἰς ἡμᾶς πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Κτηνῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὑπ' ἀριθ. 129 ἵππος, ὄρνθρον, ἔτων 14 τοῦ Τάγματος ἐπίππου χωροφυλακῆς, ὡς πάσχων ἐξ ἐπιπεφυκίτιδος καὶ δερμίτιδος. Ὁ ἵππεὺς χωροφύλαξ μᾶς ἐπληροφόρει ὅτι εἶχε μετατεθῆ εἰς Ἀθήνας πρὸ 15 ἡμερῶν καὶ ὅτι ὁ ἵππος του ἔπασχεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τινων μηνῶν, παρουσίαζε δὲ ταυτοχρόνως καὶ συμπτώματα ψώρας, χωρὶς ἔν τούτοις νὰ σημειοῦται βελτίωσις, παρὰ τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν θεραπείαν, τόσον εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὅσον καὶ κατὰ τὸ 15θήμερον τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς του.

Συμπτωματολογία: Εἰς τὴν κλινικὴν ἐξέτασιν παρατηρεῖται ἀμφοτερόπλευρος καταρροϊκὴ ἐπιπεφυκίτις, χαρακτηριζομένη ὑπὸ ὑπερτροφίας τοῦ ἐπιπεφυκότος, ὅστις προβάλλει διὰ τῆς σχισμῆς τῶν βλεφάρων (χίμωσις) ὑπὸ ἀφθόνου δακρυορροίας καὶ βλεννοπυώδους ὑπερεκκρίσεως, ἣτις διὰ τῆς ρινικῆς γωνίας τοῦ ὀφθαλμοῦ διαρρέουσα, ἐρεθίζει τὰς παρειάς καὶ σχηματίζει γραμμοειδῆ ἀποψίλωσιν (ἐπιφορὰ). Ἐπὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ κερατοειδοῦς ἐπικάθηνται νηματοειδεῖς κροκίδες ἐξιδρώματος. Παρατηρεῖται φωτοφοβία. Τὰ λοιπὰ τμήματα τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶχον κατὰ φύσιν. Ἐπὶ πλέον, τὸ ζῶον ἔφερεν εἰς τὸν τράχηλον, ὀμοπλάτας καὶ πλευράς

(**). Κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1946, οἱ Ἀγγλοὶ στρατιωτικοὶ ἰατροὶ A. Roden καὶ J. Abbot μελετῶντες, εἰς τὸ χωρίον Ἡρακλείτσα εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμῶνος, τοὺς ἀνοφελεῖς κώνωπας (*Anophelis sacharovi* καὶ *A. Maculipennis*), παρτήρησαν ἐντὸς αὐτῶν μορφᾶς μικροφιλαριῶν. Ἐξετάσαντες τὸ αἷμα τῶν κατοίκων δὲν ἀνεῦρον μικροφιλαρίας, ὁπότε ἐσκέφθησαν ὅτι δυνατὸν οἱ κώνωπες νὰ ἐμιολύνθησαν ἀπὸ τὰ ζῶα. Ἀνεζήτησαν ἓνα ἀρμόδιον κτηνίατρον πρὸς ἐξέτασιν τῶν ζώων καὶ τὸ Σῶμα Στρατοῦ Θεσσαλονίκης ὑπέδειξεν ἡμᾶς, ὁπότε συνοδεύσαμεν τούτους εἰς τὸ ὡς ἄνω χωρίον καὶ διεπιστώσαμεν, ὅτι μεταξὺ τῶν 30 ἵππων καὶ ἡμιόνων, οἱ 8 ἦσαν προσβεβλημένοι κλινικῶς ὑπὸ μικροφιλαριακῆς δερμίτιδος διαπιστωθείσης καὶ μικροσκοπικῶς.

διασπάρτους φακοειδεῖς βλατίδας, ὡς καὶ ἀποφιλώσεις καὶ ἐκδοράς, συνεισφέρουσα κνησμό. Ἐν ὀλίγοις τὸ ζῶον παρουσίαζεν, ἐκτὸς τῆς ἐπιπεφυκίτιδος καὶ τὴν κλινικὴν εἰκόνα τῆς ἤδη περιγραφείσης μικροφιλαριακῆς δερμίτιδος.

Αἰτιολογία: Ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέταση μιᾶς σταγόνας ὀροαιματηροῦ ὑγροῦ, ληφθέντος κατόπιν τομῆς μιᾶς βλατίδος τοῦ δέρματος καὶ πιέσεως ταύτης, ἀπέδειξε τὴν ὑπαρξίν μικροφιλαριῶν. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐπιπεφυκίτις συνυπῆρχεν μετὰ τῆς δερμίτιδος καὶ ὅτι δὲν ὑπεχώρει αὕτη παρὰ τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν προγενεστέρως θεραπείαν, ἔκαμεν ἡμᾶς νὰ σκεφθῶμεν τὸ ἐνδεχόμενον τοῦ κοινοῦ αἰτίου δερμίτιδος καὶ ἐπιπεφυκίτιδος. Πράγματι, κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ προϊόντος ἐκ τῆς ξέσεως τοῦ ἐπιπεφυκότος τοῦ καλύπτοντος τὴν τρίτην βλεφαρίδα ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν, ἀνεύρωμεν τὴν αὐτὴν μικροφιλαρίαν, ἣν ἀνεύρωμεν καὶ εἰς τὸ δέρμα. Ἡ ἐξέταση τοῦ ὑγροῦ τοῦ προσθίου θαλάμου τοῦ ὀφθαλμοῦ, ληφθέντος κατόπιν παρακεντήσεως, ἀπέβη ἀρνητικὴ.

Ἐπίσης, δὲν κατωρθώσαμεν νὰ ἀνεύρωμεν τὸ παράσιτον ἐντὸς τοῦ αἵματος ληφθέντος ἐκ τοῦ ὠτός καὶ τῆς σφαγίτιδος. Τὸ παράσιτον εἶχε μῆκος 180 μ. - 220 μ. καὶ πᾶχος 4 - 5 μ., ἐκινεῖτο ζωηρῶς, ἀνευ θήκης, παρουσίαζε δύο κηλίδας, τὴν κεφαλικὴν καὶ τὴν λοξήν. Ἡ μορφολογία αὕτη προσομοιάζει μὲ τὴν ἤδη περιγραφθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὸ παρελθόν, πρᾶγμα ὃπερ μᾶς ἀναγκάζει νὰ πιστεύωμεν ὅτι τὰ ἔμβρυα ταῦτα ἀνήκουν εἰς τὸ αὐτὸ γένος φιλαρίας, χωρὶς νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ καθορίσωμεν τοῦτο σαφῶς. Ἐν τούτοις ὁ Carpentier, ὅστις εἰς τὸ σύγγραμμά του «*Les parasites et maladies parasitaires du cheval*» 1939, ἀναλύει τὴν ἐργασίαν ἡμῶν, κατατάσσει τὰ ἐν λόγῳ ἔμβρυα εἰς τὸ γένος *onchocercacervicalis*.

Παθολογικὴ ἀνατομία: Εἰς τὴν μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν τῶν ιστολογικῶν παρασκευασμάτων ἐκ τμήματος ληφθέντος ἐκ τῆς τρίτης βλεφαρίδος, χρωσθέντων δι' αἵματοξυλίνης καὶ ἠωσίνης, ἐσημειώσαμεν ὅτι τὸ ἐπιθήλιον εἶχεν ἀποπέσει κατὰ τόπους, εἰς δὲ τὸ χόριον συρροὴ κατὰ ἐστίας λευκοκυττάρων καὶ δὴ ἠωσινοφίλων. Τὰ τριχοειδῆ ἦσαν δακρυσμένα καὶ παρουσίαζαν τὸ φαινόμενον τῆς διαπιδύσεως. Ὁ λευκοκυτταρικὸς τύπος τοῦ κυκλοφοροῦντος αἵματος εἶχεν ὡς ἀκολούθως: πολυπύρηνον 73%, μονοπύρηνον 24%, ἠωσινόφιλον 3%.

Ἐξέλιξις: Τὸ ζῶον διετέλει ὑπὸ παρατήρησιν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1939 μέχρι τέλους Μαΐου 1940, ὁπότε λόγοι ὑπηρεσιακοὶ μᾶς ἀπεμάκρυναν τῶν Ἀθηνῶν. Λόγῳ δὲ τοῦ ἐπισυμβάντος πολέμου, τὰ ἔχγη τοῦ ζώου ἀπωλέσθησαν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οὐδεμία μόνιμος βελτίωσις ἐσημειώθη, παρὰ τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν θεραπείαν.

Θεραπεία: Θεραπευτικῶς ἐφηρμόσαμεν κατὰ σειρὰν 1) τὸ neosalvarsan

ἐνδοφλεβίως καὶ εἰς δόσεις 4,5 γρ. ἐν διαλύσει εἰς 60 c.c. ἀπεσταγμένου ὕδατος ἀνὰ ἑπταήμερον. 5 ἐνέσεις. 2) Τὴν ἐμετικὴν τροῦγα εἰς αὐξοῦσας ποσότητας, ἀρχόμενοι ἀπὸ 0, 60 - 1,5 γρ. ἐν ὕδατικῇ διαλύσει 10 % ἐνδοφλεβίως ἐκάστην δευτέραν ἡμέραν, αὐξάνοντες τὴν ποσότητα κατὰ 0,10 μ. τὸ ὅλον 30 ἐνέσεις μὲ διακοπὴν 10 ἡμερῶν. 3) Τὸ Trypanbleu lgs. ἐν ὕδατικῇ διαλύσει 1:100 ἐνδοφλεβίως ἐκάστην δευτέραν ἡμέραν (4 ἐνέσεις). Ἡ ὡς ἄνω θεραπευτικὴ ἀγωγὴ εἰς οὐδὲν ὠφέλησεν, καθόσον οὔτε αἱ ἐκδηλώσεις ἀπὸ τοῦ δέρματος καὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος ὑπεχώρησαν, ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ παράσιτα ἐξηλείφθησαν, ἀνευρίσκοντο δὲ σταθερῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν μετὰ τὴν θεραπείαν, τόσον εἰς τὸ δέρμα, ὅσον καὶ εἰς τὸν ἐπιπεφυκότα.

Ἐν τούτοις, ὁ Aldigé, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Carpentier, ἰσχυρίζεται ὅτι ἔσχε καλὰ ἀποτελέσματα κατὰ τῶν μικροφιλαριάσεων τοῦ ἵππου, δι' ἐνέσεων ἐμετικῆς τρογῆς εἰς δόσεις 1,20 - 1,40 ἀνὰ ἐκάστην δευτέραν ἡμέραν, ἐνῶ ἡ θεραπεία δι' ἀτοξύλης καὶ Trypanbleu ἀπέβη εἰς χειῶρας του ἄνευ ἀποτελεσμάτων. Ἐπίσης ὁ Jyer διατείνεται ὅτι, εἶχεν εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα διὰ τῆς χρήσεως τοῦ antimosan εἰς ἐνδοφλεβίους ἐνέσεις. Φοβούμεθα ὅτι τόσον ὁ Aldigé ὅσον καὶ ὁ Jyer, ἐξέλαβον ὡς ἰαθέντα ζῶα ὑποβληθέντα εἰς τὴν διὰ συνθέσεων τοῦ αντιμονίου θεραπείαν, ἅτινα παρουσίαζον φαινομενικὴν ἴασιν, ὀφειλομένην, εἰς τινὰς περιπτώσεις, εἰς τὴν περιοδικότητα τῆς νόσου.

R E S U M É

Dr Socrate Papadaniel

Conjunctivite de nature microfilarienne chez le cheval

L'auteur fait la discription d'une conjunctivite double, caracterisée par l'hyperhemie et l'hypertrophie de la conjonctive, avec chémosis, photophobie, hypersecretion mucopulente et lacrymale (épiphora) chez un cheval, atteint de dermite microfilarienne. L'examen microscopique du produit pris par grattage de la conjonctive, qui couvre le corps clignotant prouve l'existence des microfilariés. Au point de vue traitement, il a essayé le neosalvarsan, l'émetique et le trypanbleu par voie intraveineuse, sans resultats.

B I B Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

- 1) E. Nicolas: Ophthalmologie vétérinaire et comparée 1938.
- 2) Nevue - Lemaire - Traité d'Helminthologie Médicale et vétérinaire 1936.
- 3) E. Brumpt: Précis de Parasitologie 1936.
- 4) G. Marotel: Parasitologie vétérinaire 1927.

- 5) **G. Carpentier**: Parasites et maladies parasitaires des équidés domestiques 1939.
- 6) **Craig et Faust**: Clinical parasitology 1943.
- 7) **Jyer P. R. K.**: (1938) A form of verminous ophthalmia in equines. Indian J. Vet. Sci. 8-3 - II. Anal. in the veterinary Bulletin Vol. 9 N. 7, July 1939, p. 479.
- 8) **S. Papadaniél**: La dermatose ou gale microfilarienne du cheval en Grèce. Annales de Med. Vétér. 1936.
- 9) **Σ. Παπαδανιήλ**: Περί μικροφιλαριακῆς δερμίτιδος τῶν ἵπποειδῶν ἐν Ἑλλάδι. Δελτίον τῆς Ἑλλ. Κτην. Ἑταιρείας 1936.
- 10) **Dr M. Yoeli, D. A. Roden and Dr J. Abbet**: a) Smears from subcutaneous nodules of a mule showing microfilariae. b) Developmental forms of same species in anopheles sacharovi and A. maculipennis typicus. Transactions of the royal society of tropical medicine and hygiene. Vol. 4I, No 4 p.p. 444.

ΤΡΟΦΙΚΑΙ ΤΟΞΙΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ (*)

Ὑ π ὀ

Κ. ΤΑΡΛΑΤΖΗ καὶ Θ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κτηνιάτρων - Μικροβιολόγων

(τοῦ Κτηνιατρικοῦ Μικροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Ὑπουργ. Γεωργίας)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἱ τροφικαὶ τοξινώσεις καὶ λοιμώξεις εἶναι, ὡς γνωστόν, συμβάματα μὲ ἰδιάζοντα γαστρεντερικὸν χαρακτηῖρα παρατηρούμενα εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ ζῶα, ὀφειλόμενα δὲ εἰς τὴν βρωσίν νωπῶν ἢ συντετηρημένων τροφῶν, ἐνῶ οὔτε ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις αὐτῶν ἐπιτρέπει τὴν διαπίστωσιν ἀλλοιώσεώς τινος, οὔτε ἡ χημικὴ ἐξέτασις ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν χημικοῦ δηλητηρίου. Καὶ αἱ μὲν τοξινώσεις ὀφείλονται εἰς τὴν διὰ τῶν τροφῶν εἰσαγωγὴν ἐν τῷ ὄργανισμῷ, προεσχηματισμένων μικροβιακῶν τοξινῶν, αἱ δὲ λοιμώξεις προκαλοῦνται ὑπὸ ὄρισμένων μικροοργανισμῶν, οἵτινες εἰσδύοντες ἐν αὐτῷ πολλαπλασιάζονται καὶ προκαλοῦσι εἴτα ποικίλας διαταραχάς.

Ἦτο ἄλλοτε κοινῶς παραδεδεγμένον, ὅτι αἱ ἐκ τῶν τροφῶν δηλητηριάσεις ὀφείλοντο εἰς τὰς πτωματίνας. Ἐφ' ἧς ὅμως διάφοροι ἐρευνῆται

(*) Ἀνεκοινώθη εἰς τὸ πρῶτον Κτηνιατρικὸν Συνέδριον. Ἀθῆναι Ἰανουάριος 1950.